



SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

EM2019/14

Tillie Martinussen

21. oktober 2019 – 1. behandling

Udenrigspolitisk redegørelse 2019.

(Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Kirke og Udenrigsanliggender)

Udenrigspolitiske interesser

Olie, gas, mineraler, fisk, rent vand og miljøspørgsmål bør være i højsædet for Rigsfællesskabet, EU og andre alliancer der arbejder for fredelig udvikling i Arktis.

Men uden befolkningen in mente, når vi ikke langt. Så sidder vi tilbage og ser udviklingen udfolde sig for øjnene af os, og det må ikke ske.

Strategiske interesser udfoldes af Kina i en hvidbog for Arktis, i Ruslands udenrigspolitik - som aktør i Arktis, og USA's arktiske strategi - som i øvrigt allieret deltager i Arktis, og med øget tilstedeværelse i Grønland.

Miljø, forskning, afsmeltning og nye sejlruiter, samt eventuelle rigdomme i vor undergrund, har bragt Grønland længere og længere op på en politisk dagsorden, der måske giver hovedpine nogle steder – medens den afføder voldsom interesse andre steder.

Det er af afgørende betydning for Samarbejdspartiet, at vi sikrer en fortsat fredelig udvikling i Arktis, og det bedste udkomme jf. Ilulissat-erklæringen fra 2010, i vort land.

Vor befolkning stoler på, at vi løfter denne opgave, og står sammen om, at sikre en sund udvikling i Arktis, hvor Grønland er aktiv deltager i arbejdet.

EU, Brexit, innovation og forskning

EU har sat speed på processen om, at være en aktør i Arktis, hvilket vi ser som absolut fornuftigt, velkomment, og klart vore nærmeste samarbejdspartnere, udenfor Rigsfællesskabet. Men det er af afgørende betydning for os, at tage stilling til USA, og USA's fortsatte fremtid i Grønland.

Danmark og Grønland, må også sammen vurdere, hvorledes EU's reelle indflydelse i vores nærområde formentlig styrkes bedst ved økonomiske forhandlinger, og således også tage stilling til, hvilke beskyttelses-, og militærmekanismer vi reelt set, skal kigge andetsteds for at finde.

Horizon 2020, forsknings-, og innovationsprogrammet fra EU, må Naalakkersuisut samarbejde meget, meget tæt med den danske regering om, at sikre information om, til vore universitetsstuderende, forskere med vigtige forskningsprogrammer i Grønland, og sikre information i Grønland og Danmark om, til innovatorer der har interesser i Grønland, eller kommer fra Grønland.

Vi følger ligesom resten af verden spændt med i de lidt pressede Brexit-forhandlinger indenrigspolitisk, men er glade for, at Naalakkersuisut arbejder med rettidig omhu med både eksporten fra Grønland, og de gamle aftaler om social-, og sundhedsydelse. Kuriøst, men spændende.

Grønland og Danmarks fælles udfordringer

Efterretninger om aktiviteter i Arktis, ny teknologi med både muligheder og trusler, samt et meget lille grundlag for militær reaktion, gør, at vi skal grave dybt i samarbejde – Danmark og Grønland. Vi har simpelthen sovet for meget i timen indtil nu, og vi håber dette bliver et styrket fokus-område.

Vi må og skal begynde på de rigtigt vanskelige og forhåbentligt også givtige samtaler, om Grønlands strategiske rolle i Arktis, betydningen for befolkning, miljø og efterretningsmæssige udfordringer, samt udfordringer med suverænitets-hævdelse omkring vore grænser til lands og til havs, for slet ikke at tale om beslutninger vedrørende patruljering af miljø, oprustning militært, og økonomiske interesser.



**SULEQATIGIISISUT
SAMARBEJDSPARTIET**

Bæredygtig og samarbejdende udvikling, må være nøgleordene, tilsat en faktisk baseret og åben dialogtilgang i Rigsfællesskabet.

Beslutninger bør søges i samarbejde, udvikling bør søges bæredygtigt, og et langt kvikkere efterretningssystem og en reel opvågning fra både Grønland og Danmark er nødvendig.

Vi bør i hast halse efter udviklingen fra stormagter i, og omkring Grønland, således vi kan begynde at være foran udviklingen i fremtiden.

Vi skal med andre ord, se at vågne op til dåd, og erkende, at vi nu er bagefter ønskerne om udvikling i Grønland.

Der må ikke internationalt set, efterlades tvivl om, at Grønland er et område hvor resten af verden skal henholde sig til det internationale samfunds aftaler.

Fremtidens ledere og anskuelsen på udenrigspolitik i Grønland

Det er ingen hemmelighed at Samarbejdspartiet ønsker en udvikling i Arktis der tilgodeser Grønland, men også Danmark, således at vi ikke kun modtager, men også giver alle de steder hvor vi som en befolkningsmæssigt lille nation kan bidrage. Vi ønsker, at vi udvikler fælles initiativer omkring mere uddannelse i Grønland.

F.eks. nye uddannelser, som kunne være uddannelse i navigation i arktiske farvande, aktiv involvering af egen befolkning i Forsvar og redningsopgaver – et arbejde der endelig er igangsat - samt mere samarbejde i politi, søværn, og fiskeriinspektioner, samt redningsopgaver til vands og i luften. Der er behov for flere muligheder for uddannelser der er mangeartede, og Danmark kan også tænke kreativt i, at sende forskere og lærere vor vej, som synes Arktis er spændende eller et oplagt område at arbejde med specifikke problemstillinger i.

Vi mangler også en udbygget strategisk drøftelse om, at vor befolknings sociale problemer og manglende uddannelse, faktisk er af afgørende betydning for Grønlands fremtid, og dermed Rigets fremtid i Arktis. Det lange, seje træk her i landet er begyndt med, at sikre uddannelse, information, sprogindlæring til gavn for fremtidens ledere i Grønland, og social,- og sundhedsvæsen strategiske betydning for fremtidens sunde beslutningsdannelse er heldigvis kommet i fokus.

Men der er lang vej endnu, og det spiller en afgørende rolle for, hvorledes vi anskuer udviklingen omkring vort land og i regionen.

Vi advarer derfor på det kraftigste imod, at underspille disse elementer i debatten omkring vor fremtid som Arktisk medspiller.

Både i Grønland og Danmark.

Vi må omhyggeligt, åbent, ærligt og imødekommende, samarbejde omkring vore landes fremtid, og være skarpe på indbydelser til andre fællesskaber ikke overdøver vort mangeårige fællesskab, med de både skrevne og uskrevne regler vi deler og efterlever.

Et element der sjældent fremhæves i indenrigspolitisk øjemed, men ofte spiller en rolle i enhver grønlanders hverdag.

Styrk Rigsfællesskabet, og folkelig oplysning

Med vor befolkning der trænger uddannelse, sociale kår der er gode, trivsel og involvering i verden omkring os, er vi i et vadedsted, hvor vi håber at Rigsfællesskabet giver os information, luft under vingerne, tager initiativ til at hjælpe os, og samarbejde med os, og hvor vi i Samarbejdspartiet ønsker at række hånden tilbage, og styrke fællesskabet til fordel for også Danmark og Færøerne.

Vi må og skal udbygge fællesskabet, den fælles forståelse, og arbejde hen imod en ny og stærk måde at få



**SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET**

spillet sammen på, efter mange år med fælles slæbende fødder.

Vi skal genopdage hvor vi tabte hinanden, lære hinanden at kende igen, og udvikle os sammen og hver for sig. Målet er et stærkere fællesskab.

Vi bør sammen udbygge vort diplomatiske samarbejde, som platform for handel for Grønland, og sammen udvikle efterretning, information og viden om Grønland for grønlændere, herunder – men ikke begrænset til – beslutningstagerne. Det er afgørende for Samarbejdspartiet, at vi begynder at dygtiggøre egen befolkning, og informere egen befolkning.

Samarbejdet omkring vidensdeling skal styrkes betragteligt, og forankres på parlamentarisk plan, lige så vel som på folkeligt plan.

Vor styrke og svaghed i begge lande er, at vi er få mennesker om mange opgaver, og særligt i Grønland skal vi være opmærksomme på, at der er få beslutningstagere, få arvtagere til diverse opgaver, og at deltagelse i de mange globale fora vi er med i, takket være Danmark, også fortjener opmærksomhed og samarbejde mellem Danmark og Grønland. Viden er vort stærkeste våben, sammen.

Vi har den udfordring til fælles, at vi har store fordele ved, at indgå i større partnerskaber, og vi håber at vi formår at holde et vedvarende fokus på, at des mere samarbejde vi har i internationale fællesskaber, des bedre rustede er vi, til at klare udfordringer, trusler og uforudsigelige faktorer i fremtiden.

Trusler og muligheder

Forebyggelse af olieudslip, affaldsudslip i havene, forebyggelse af katastrofer med krydstogtspassagerskibe miljø-, eller search and rescue-mæssigt, kortlægning af vore farvande, forskning i vort land og regionen i Arktis, samt udbygning af handelsaftaler og flere økonomiske ben at stå på, er af afgørende betydning for vort folks fremtid, og for vort sårbare miljø og strategiske interesser i landet.

Vort miljø er verdens miljø, og vores baghave, er verdens advarselsbarometer.

Det handler om, at vor befolkninger skal være beskyttede, trygge, og at vi står sammen om at bevare og udbygge fællesskaber med fokus på gensidig fremgang, beskyttelse og med menneskerettigheder i fokus. Altså nogle ordentlige partnerskaber, ordentlige fora, og overvejende gode relationer.

FNs verdensmål er et godt eksempel på et område, som Grønland har taget til sig, og begynder at arbejde sig hen imod at tage fat på, at gøre mere håndgribelig i hverdagen.

Vi debatterer ofte Børnekonventionen, og menneskerets konventionen, samt handicapkonventionen her i Salen, så forankret er dette fællesskab i hvert fald.

Vi bør dog udbygge det, særligt trekantssamarbejdet mellem menneskerettighedsrådene og departementet med ansvar for Handicapkonventionen, ligeledes skal vi massivt styrke indsatserne for at efterleve Børnekonventionen. På disse 2 områder er vi særligt udfordret.

Det gode Rising Sun initiativ, som er et samarbejde for Grønland med Canada o.a. bør i øvrigt følges op med konkret forskning, evaluering og sammenligning af standarder på tværs af landene der har tilladt de unge at blive hørt, og her bør vi særligt arbejde for, at Grønland er forrest på området med forskning, initiativer, og programmer der kommer til at virke. Altså konkrete initiativer.

TB-initiativer bør altså også følges tæt af både Grønland og Danmark, og styrkes. Begge dele er folkesundhed på et plan som er afgørende vigtigt for det grønlandske folks sundhed, og liv.

Vi glæder os over de internationale peer-reviews under OECD-paraplyen er begyndt her i Grønland på skatteområdet. Ligeledes medlemskabet af Global Forum og IF – Inclusive Framework.



**SULEQATIGIISISUT
SAMARBEJDSPARTIET**

Gode, og nødvendige skridt fremad.

Det bliver et løft for vores lands stabilitet, og kan danne baggrunden for en udbygget, klog og fremtidsholdbar skatte,- og velfærdsreform, der som bekendt er meget tiltrængt.

Vi følger, naturligvis, med særlig interesse det pågående arbejde med sprogundervisning i uddannelserne, i Uddannelsesstyrelsen. Det er af afgørende vigtighed for vor befolknings fremtid at de kan både grønlandsk, dansk og engelsk på modermålsniveau. Kun sådan får vi uddannet fremtidens ledere.

Vi skal have vore unge uddannede, og have dem ud i verden – og så hjem igen. Det er den bedste fremtidssikring for vort land vi kan investere i. En ordentlig uddannelse, og muligheden for, at søge information, dannelse og uddannelse, samt udsyn i hele verden.

Udvikling sammen – eller udvikling udefra

Søtransport, forskning i miljø og i befolkning, vedvarende energi, niche-teknologi, og afprøvning af produkter i ekstreme forhold, er oplagte områder at holde sig for øje i udviklingsøjemed, og her er der en oplagt mulighed for, at Danmark placerer sig tættere på Grønland, således det ikke kun er andre lande der valfarter hertil og åbner repræsentationer, men således at båndene imellem vore lande knyttes tættere og mere alvorligt sammen.

PET er ikke alene velkomne, det er resten af Danmarks indenrigspolitiske organer også, og vi savner i Samarbejdspartiet tættere bånd her også.

Udviklingen og interessen i Arktis tager til, og det betyder altså, at hvis vi ikke står sammen om at udvikle, sker udviklingen udefra. Strategisk, menneskeligt, miljømæssigt og økonomisk er vi derfor nødt til kraftigt at tage os selv ved hårrødderne, og begynde på sammenhold, og ikke blot samarbejde.

Det kræver indenrigspolitisk mod til diskussioner imellem modsætningsfyldte interesser, men uden en styrkelse af båndene, overtages tomrummet af andre nationers interesser.

Joint committee møderne må Grønland og Danmark simpelthen se at få genoptaget, ligesom vi har set starten på genoptagelsen af Permanent Committee-arbejdet, og det bør styrkes og gøres folkeligt tilgængeligt i langt, langt højere grad end det er i dag. Parlamentarisk mangler vi også fokus og efterretning herfra. Det er bydende nødvendigt at dette forankres i Inatsisartut også.

For os i Samarbejdspartiet, er det af afgørende betydning, at vi samarbejder tæt mellem Danmark og Grønland – også her - og får et reelt, udbygget samarbejdsforum mellem vores 2 lande, der er vedvarende og som kvalificerer og styrker begge lande betragteligt, i udenrigspolitisk samarbejde.

Disse komitéers rolle i Grønlands fremtid, skal og må understreges vigtigheden af, og det er her vi kan begynde at styrke vort samarbejde i Rigsfællesskabet, på et helt praktisk plan.

Grønland har ikke megen erfaring med udenrigsområdet, og her skal vi styrke vor befolknings vidensniveau. I det hele taget glæder det os, at der er sket en reel udvidelse af rigsmøder. De bør forankres på alle planer, også parlamentarisk.

Større uforudsigelighed i verden er en faktor der er kommet for at blive.

Ligeledes er det for Grønlands hjørne af verden, en del af ligningen, at der er nye og anderledes partnerskaber, sikkerhedsrisici, handelsruter, og nye miljø,- og befolkningsmæssige udfordringer i verden der sætter sit præg på samhandel, unioner, internationalt diplomati, og ikke mindst interessen for vort land i alverdens nyheder. Særligt online.

Udviklingen af interesse-grupper, globale bevægelser og nye samarbejder er usikker og uoverskuelig.

Internettets indtog, befolkningen i verdens informationsdeling, er på et hidtil nyt og ukendt fremtidsplan,



**SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET**

og allerede nu ser vi effekterne af bevægelser der startes et sted og spredes sig globalt.

Det betyder, at bevægelser, organisationer, nyheder, og dermed tyngden af den internationale dagsorden rykkes dag for dag, og præsenterer nye udfordringer.

Des bedre og større fællesskaber og samarbejder vi indgår i, des bedre rustede er vi til fremtiden.

Det er overordentligt glædeligt for os, at samarbejdet i Rigsfællesskabet udbygges og styrkes for hver dag der går, og der skal være både plads og luft til, at det skal finpudses, kalibreres og nytænkes.

Grønland har et ungt demokrati, og en tradition for, at løbe efter aktuelle emner.

Det er vigtigt for os, at signalere til Naalakkersuisut, at Grønland skal begynde det lange, seje træk med at udvikle dygtige, gensidige og åbne samarbejdsrelationer med vore nordiske, vestlige og nordatlantiske allierede først og fremmest, med Rigsfællesskabet som springbræt til frugtbar fremgang for relationerne.

Vi må og skal redefinere vor tilgang til hinanden i Rigsfællesskabet, og den lange, lærerige vej mod en redefinering skal foregå faktisk baseret, baseret på en respektfuld tilgang til hinanden, samt ikke mindst ud fra realistiske og relationelle principper.

Vi er forskellige, men vi er altså stærkest sammen.

Ligesådan styrkes Grønland kun, ved at vende sig mod verden, og optage samarbejdet med de nationer og stater der efterlever internationale aftaler, og overholder menneskerettigheder.

Det længste og kæreste bånd vi har, både i familier, hjerter, og historisk er med Danmark.

Det kan være det føles som en hård omgang, at begynde at udrede trådene der spænder ben for vort fælles fodslag, og at det kan gøre ondt indenrigspolitisk at redefinere vores fælles historie, men det er nødvendigt og påskønnet arbejde. Særligt fra befolkningen her i landet mærker vi det.

Vi skal i mindre grad være os og dem, men være et vi – særligt i forhold til udlandet.

Grønland, Danmark og Færøerne er ikke udlandet, vi er os. Sammen.

Resten af verden er udlandet, og det bør vi huske både i praksis og i politik.

Sammen er vi stærkest, og vi skal styrke hinanden og spille hinanden gode.

Vi glæder os i Samarbejdspartiet til det styrkede samarbejde fremover.

Tak for ordet og tak for Rigsfællesskabet.